

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Kfv.IV.35.625/2013/4.szám

A Kúria a Vargáné dr. Magony Margit ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Dani Csaba osztályvezető jogtanácsos által képviselt Magyar Államkincstár alperes ellen családtámogatási ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2013. augusztus 29. napján kelt 6.K.28.883/2013/7. számú jogerős ítélete ellen az alperes által 8. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.28.883/2013/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 30 000 (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú hatóság a 2012. február 20-án kelt határozatával a felperest az 1998. november 20-án született T. I. nevű gyermeke után 2011. március 1. és 2011. november 30. között folyósított, jogalap nélkül felvett családi pótlék, összesen 121.800 forint visszafizetésére kötelezte. A határozatot azzal indokolta, hogy a gyermek kikerült a felperes háztartásából 2011. február 2-án, ezért az ügyfél 2011. március 1-től kezdődően családi pótlékra nem volt jogosult a családok védelméről szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) rendelkezései alapján.

A felperes méltányossági kérelemét az alperes 2012. május 18-án kelt határozatával elutasította. Indokolása értelmében a gyermek a nagyszülő háztartásába került. A Cst. 7. § (1) bekezdése, a 43. § (6) bekezdése, valamint a 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 3. §-a alapján megállapította, hogy mivel a nagyszülő csupán 2011. november 14-én került kirendelésre a gyámhatóság által a kiskorú gyámjává, ezért a nagyszülő ettől az időponttól vált a családi pótlék jogosultjává.

A felperes keresete folytán eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: Bíróság) 2013. augusztus 29-én kelt ítéletével az alperes határozatát megváltoztatva elengedte a visszakövetelt 121.800 forint családtámogatási ellátást.

A Bíróság ítéletét azzal indokolta, hogy az alperes a méltányossági kérelem elbírálása során megsértette az alperest jogkörének méltányos gyakorlására kötelező, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 1. § (1) bekezdésében foglalt alapelvi szintű rendelkezést. Emellett az alperes a Cst. 43. § (6) bekezdését szűkítő tartalommal értelmezte, amely jogszerűsége esetén azt eredményezné, hogy a peresített időszakban senki nem lenne jogosult a gyermek után családi pótlék ellátást igénybe venni annak ellenére, hogy a gyermek tényszerűen és igazolhatóan a nagyszülő háztartásában élt. Ez a jogértelmezés egyebekben ellentétes lenne a Cst. alapelvi rendelkezéseivel és azzal a törvényi indokoláshoz fűzött megállapítással, amely szerint a családi pótlék állami ellátásként a gyermeknevelés anyagi terheinek csökkentését célozza.

Az alperes felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amelyben kérte, hogy a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hozzon új határozatot és utasítsa el a felperes keresetét, valamint perköltség igénye is volt pernyertesség esetére.

Az alperes felülvizsgálati kérelmét azzal indokolta, hogy a Cst. 43. § (6) bekezdése alapján az alperesi vezető méltányossági jogkörét a törvényi keretben alkalmazhatja. A felperes az állami ellátást olyan személynek adta át, aki a Cst. 6-8. §-ai alapján arra nem volt jogosult. Mivel a felperes esetében a méltányosság gyakorlásának együttes feltételei nem teljesültek, ezért a kérelmet el kellett utasítania. Téves és jogellenes tehát a Bíróságnak az az ítélete, amellyel a közigazgatási határozat megváltoztatásával maga mentesítette a felperest a visszafizetési kötelezettség alól. Az alperesi álláspont szerint a méltányossági jogkört az alperes vezetője gyakorolhatja, a Bíróság erre felhatalmazást a törvények alapján nem kapott.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében az ítélet hatályában történő fenntartását indítványozta.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a Bíróság jogszerűen értelmezte-e az alperes vezetője által gyakorolt méltányossági jogkör Cst. 43. § (6) bekezdése szerinti feltételrendszerét.

Előjáróban utal a Kúria az Alaptörvény 28. cikkére. A Kúria értelmezésében az Alaptörvény 28. cikke két kötelezettséget ír elő a bíró számára:

- a határozatnak alkotmányosnak kell lennie;
- a jogszabályt az objektív, tehát a jogalkotói szándék szubjektív céljain túli, a józan észnek, a közjónak, az erkölcsnek és gazdaságosságnak megfelelő tartalommal kell alkalmazni.

Az Alaptörvény alapján sem mellőzhető azonban a nyelvtani értelmezés, hiszen a jogszabály nyelvi formában válik megismerhetővé. Az Alaptörvény szerinti céltételezéses (teleologikus) értelmezés a nyelvi tartalom megismerése, majd pedig annak kudarca után válik elsődlegessé az értelmezés egyéb módszerei között. Eszerint az Alaptörvény 28. cikke - a döntés alkotmányossága mellett - azt az előírást fogalmazza meg, hogy nem alkalmazható pusztán a jogszabály nyelvtani értelmezése akkor, ha az a jogvita elbírálása - közigazgatási perben a közigazgatási határozat jogszerűsége -, a bírói döntés szempontjából abszurd eredményre vezetne.

Az Alaptörvény bírói jogértelmezés számára előírt követelményének fentiek szerinti értelmezését támasztja alá egyebekben az Alkotmánybíróság 15/2014. (V. 13.) AB határozata. Az Alkotmánybíróság szerint „[a] jogszabályszövegeknek azonban nemcsak nyelvtani, hanem más módszerek alapján történő értelmezése is lehetséges. (...) A szemantikai és a szintaktikai értelmezés azonban nem az egyedüli, kizárólagos módszer. Elemi formállogikai követelmény, hogy ha a nyelvtani értelem abszurd eredményre vezetne, azt el kell vetni, és más módszerek alapján más, a szó szerinti (exegetikus) értelemtől eltérő, adott esetben azzal szemben álló értelmet kell a jogszabályszövegnek tulajdonítani. (...)” {Abh. [33]}

A Cst. 43. § (6) bekezdése szerint „[a] jogalap nélkül kifizetett és jogerős határozat alapján visszakövetelt családtámogatási ellátás összegét a magánszemély kérelmére a kincstár vezetője méltányosságból elengedheti, ha a visszafizetésre kötelezett személy az ellátás teljes összegét az arra jogosult személynek átadta, a felvett ellátás összege nem haladja meg a jogosultat megillető összeget és a jogosult nem részesült egyidejűleg az ellátásban.”

A méltányosság a mérlegelésen alapuló közigazgatási aktusok azon esete, amikor a közigazgatási szerv az egyébként alkalmazandó és az ügyfél számára negatív eredménnyel járó jogszabályok alkalmazása helyett az ügyfél javára pozitív megkülönböztetést érvényesít.

A perbeli esetben a Cst. 43. § (6) bekezdése olyan jogalkotói méltányosságnak tekintendő, amely a normatív feltételrendszer keretei között gyakorolható a jogalkalmazó hatóság által. A Cst. kizáró rendelkezése hiányában és figyelemmel a Pp. 339. § (2) bekezdés n) pontjában foglaltakra is, az ilyen hatósági határozat a bíróság által felülvizsgálható és megváltoztatható. A bíróság reformatorius jogkörének gyakorlásakor lényegében a hatóság döntési jogkörét gyakorolja.

A Cst. preambuluma és a céltételezés szintjén megfogalmazott rendelkezései egyértelművé teszik azt a Bíróság által is megfogalmazott tételt, amely szerint a Cst. megalkotását a családok és a gyermekek jólétéért érzett állami felelősség által vezérelve a szociális jogok érvényre juttatása és „a családok szociális biztonságának elősegítése, a gyermeknevelés anyagi terheinek csökkentése” tette szükségessé [Cst. 1. §]. Emellett a Cst. 3. § (2) és (3) bekezdése alapelvei szinten rögzíti a családoknak a gyermeknevelésre tekintettel nyújtott állami ellátások lényegét. Az ilyen ellátások lényege „(...) a gyermek egészséges, harmonikus fejlődésének, testi, szellemi, erkölcsi gyarapodásának kiteljesítése.” Az ilyen ellátások megkülönböztetés nélkül, „elismerve a család és a gyermekvállalás fontosságát” segítik a gyermeknevelést.

Miközben tehát a Cst. 7. § (1) bekezdés a) pontja rögzíti a nevelési ellátásra - a családi pótlék egyik formájára - jogosultak körét, megállapítható, hogy a kérdéses ellátás alapja és eredője a gyermek, a gyermek tényleges ellátása, nevelése. Hátrányos megkülönböztetésre vezetne az, ha a Cst. 34. § (1) bekezdésén alapuló igénylés után, a tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indok nélkül, a Cst. 7. § (1) bekezdés a) pontja alapján jogosult, illetve adott esetben valamely hatóság késlekedése folytán a gyermek nem jutna hozzá a minden gyermeket alanyi jogon megillető állami ellátáshoz.

Tekintettel tehát a Cst. céljára, és figyelemmel a gyermek hátrányos megkülönböztetéstől mentes, az állami nevelési ellátáshoz való alanyi jogára a Kúria megállapította, hogy a gyermekről saját háztartásában ténylegesen gondoskodó rokon a nevelési ellátás szempontjából „tényleges jogosultnak” tekintendő.

A Cst. 43. § (6) bekezdése a méltányossági jogkör gyakorlását három feltétel teljesüléséhez köti:

- a visszafizetésre kötelezett személy az ellátás teljes összegét az arra jogosult személynek átadta,
- a felvett ellátás összege nem haladja meg a jogosultat megillető összeget
- és a jogosult nem részesült egyidejűleg az ellátásban.

A perbeli esetben a méltányosság valamennyi törvényi feltétele tényszerűen teljesült: a felperes nem tagadta, hogy az ellátás címzettjéről, az gyermekről 2011. február 4. és 2011. december 31. között nem maga, hanem a gyermek egyenesági rokona, nagyszülője gondoskodott. Nem volt vitatott a felek részéről az sem, hogy a felperes teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolt módon a részére folyósított nevelési ellátást egészében átadta a nagyszülő részére, amelynek összegszerűsége nem haladta meg a „tényleges jogosultat” megillető, azaz a gyermek ellátására jogszabályban megállapított 13.700 forint összeget. Végül nem volt vitatott a felek között az a tény sem, hogy a „tényleges jogosult” „jogszerű jogosulttá” vált 2011. november 14-étől, amikor a Mezőkovácsháza Város Gyámhivatala a nagyszülőt rendelte ki a gyermek gyámjául.

Mindezen indokok alapján a Cst. 7. § (1) bekezdés a) pontjának szövegkötött nyelvtani értelmezése arra az abszurd eredményre vezetett volna, hogy olyan nevelési ellátást kellene a szülőnek visszatérítenie, amelyet igazolhatóan a gyermek ellátására fordított a gyermekről ténylegesen és saját háztartásában gondoskodó, utóbb gyámként elismert nagyszülő. A visszafizetési kötelezettség teljesítése a gyermeket ésszerű indok nélkül hagyná állami gondoskodás nélkül a peresített időszakban.

A kifejtettek értelmében a Kúria megállapította, hogy a Bíróság a Cst. 43. § (6) bekezdésének jogszerűen és az objektív teleologikus értelmezés kritériumainak megfelelően hozta meg ítéletét, ezért azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A sikertelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel, és figyelemmel a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdésére, a Kúria az alperest kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárásban keletkezett perköltségének megfizetésére. Az alperest a felperes jogi képviselőjére tekintettel terhelő perköltség összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a alapján határozta meg.

Az eljárás tárgyi illetékmentességére tekintettel a felülvizsgálati eljárás illetékéről határozni nem kellett.

Budapest, 2014. október 14.

**Dr. Kozma György sk. a tanács elnöke, Dr. Hörcherné Dr. Marosi
Ildikó sk. előadó bíró, Dr. Balogh Zsolt sk. bíró**